

MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN
B.V.D.

81001
0-1-55.
's-Gravenhage, 7 Januari 1955
Javastraat 68

VERTROUWELIJK

No. : 249495/I
Bijl. : 2

381.00:656.1

Betr. : Aanbieding rapport:
Bezoek aan Sowjet-Unie van
landbouwkundige hoogleraren.-

Ik heb de eer Uwe Excellentie hierbij
ter kennisneming aan te bieden een afschrift
van dezerzijds schrijven van heden No. 249495
aan Zijne Excellentie de Minister van Binnen-
landse Zaken vergezeld van een exemplaar van
de bijlage daarvan.

Het Hoofd van de Dienst

Mr L. Einthoven

Aan: Zijne Excellentie
de Minister-President
te
's-Gravenhage

7 Januari 1955

VERTROUWELIJK

249495

1

Bezoek aan Sowjet-Unie van
landbouwkundige hoogleraren.-

Ik heb de eer de aandacht van Uwe
Excellentie te vragen voor het volgende.

Zoals ook door de Pers bekend gemaakt
is, heeft in de zomer van 1954 een groep
hoogleraren en andere wetenschappelijke
functionarissen van de Landbouw Hoge School
te Wageningen - waarbij zich nog een tweetal
professoren van de Amsterdamse Gemeentelijke
Universiteit heeft aangesloten - een bezoek
gebracht aan de Sowjet-Unie.

In verband hiermede lijkt het voor Uwe
Excellentie interessant kennis te nemen van
de wijze waarop drie professoren, die aan
evenbedoelde reis hebben deelgenomen, onlangs
in de - onder communistische invloeden
staande - "Kring 't Gouden Hoofd" te Amster-
dam hun reisindrukken tegenover een 150-tal
toehoorders hebben weergegeven.

Hier toe moge worden verwezen naar het
hierbij mede aangeboden rapport.

Een doordruk van dit schrijven deed ik
de Minister-President alsmede Uw Ambtgenoten
van Buitenlandse Zaken en van Onderwijs,
Kunsten en Wetenschappen toekomen.

Het Hoofd van de Dienst

Mr L. Eindhoven

Aan:
Zijne Excellentie
de Minister van Binnenlandse Zaken
te 's-GRAVENHAGE

VERSLAG VAN DE BIJeenKOMST KRING 't GOUDEN HOOFD
TE AMSTERDAM DO 30 NOVEMBER 1954

De eerste spreker begon met een praatje over Marco Polo, die naar China was gegaan. Toen hij terugkwam, vertelde hij in zijn eigen land over de sprookjesachtige pracht en rijkdom, welke hij had gezien en een parallel trekkende met deze vergadering, achtte spreker het mogelijk, ook niet geloofd te worden voor wat Rusland betreft.

Vervolgens begon spreker met wat cijfers op te noemen, er aan toevoegende, inlichtingen te hebben gekregen van het Russische Ministerie van Onderwijs.

Er zijn in Rusland momenteel 1.100.000 studenten en tevens nog ongeveer 500.000 "schriftelijk" studerende, op een bevolking van ongeveer 200 miljoen zielen. Dit is volgens spreker verhoudingsgewijs het dubbele van het aantal studenten in Nederland. In heel Nederland tellen wij volgens spreker namelijk 27500 studenten.

Daarna sprak hij nog even over de enorme drukte in Moskou, waar elke dag 2½ miljoen mensen met de metro vervoerd worden.

De eerste tocht, welke in Rusland per vliegtuig werd gemaakt, was van Minsk naar Moskou geweest. Vanuit de lucht waren goed de tegenstellingen te zien tussen enerzijds fantastisch moderne gebouwen en anderzijds het "oude" Rusland. De stewardessen in de vliegtuigen waren volgens spreker heel eenvoudige, gewone meisjes. In het vliegtuig kreeg men slechts thee aangeboden. Er was al dadelijk door de bezoekers gevraagd of zij het Aziatisch gebied in Rusland, Georgië mochten zien.

De voorbereidingen waren volgens spreker ongeveer zo geweest, dat men ongeveer een jaar tevoren oppervlakkig was gepolst, of men deze uitnodiging zou kunnen aannemen.

Onder degenen, die gevraagd waren, waren volgens spreker veel Delftenaren en Leidenaars geweest. Gebleken is, dat heel veel aangezochte personen de uitnodiging niet aanvaard hebben. Vermoedelijk uit angst, dat zij dan geen ticket naar de Verenigde Staten kunnen krijgen, zo liet spreker er op volgen.

Toen de toestemming van verschillende zijden was gekomen, is er op advies van de Vereniging Nederland-U.S.S.R. een verlanglijstje gemaakt en ingeleverd over wat men wilde zien. En hierop stond dan ook de wens, Georgië te zien.

Alle verlangens werden ingewilligd en niets werd opgedrongen. Georgië was zo'n 35 jaar geleden nog zeer laag ontwikkeld gebied, doch thans is het ongeveer gelijk te stellen met Frankrijk en Noord-Italië. Het gezelschap had ook tabak- en theeplantages gezien aan de Zwarte Zee. Het verschil met Java was dat er in Rusland geen koelies werkten. De grond was verdeeld in kolchozen en de grootste kolchos heeft 2000 bewoners en 4 scholen. De scholen hebben een 11-jarig onderwijs-systeem. De boeren werken op de kolchos en worden betaald naar prestatie, ten dele in geld en ten dele in natura. Daarnaast hebben zij nog een eigen tuin, waarvan de opbrengst vrij op de markt verkocht mag worden.

De bevolking van Rusland is enorm leergierig; zij heeft cultuurparken ter beschikking, o.a. in Moskou, waar de mensen heel gezond en vrij met elkaar omgaan. Hier lezen dichters voor uit eigen werken, men kan zich niet voorstellen, dat hier zo iets in het Vondelpark zou gebeuren.

Ook had spreker geconstateerd, dat er in de metro veel klassieken worden gelezen. Er bestaat in Rusland werkelijk een ware cultuurhonger.

Als conclusie werd de mening uitgesproken, dat in Rusland wel gebleken was, dat het vraagstuk van laag ontwikkelde landen oplosbaar is.

Daarna nam de tweede spreker het woord. Hij vertelde hoofdambtenaar te zijn aan de Wetenschappelijke Afdeling van het Centraal Landbouwinstituut te Wageningen.

Hem was in Rusland gebleken, dat de belangstelling bij het publiek voor de landbouw groot is, dit in tegenstelling tot hier in ons land. Iedere dag staat er wel een groot artikel over de landbouw in de "Prawda". Ook in films komt die belangstelling tot uiting.

Er draaide in de tijd, dat ons gezelschap er was, een film, getiteld "Eerste lente", welke geheel en al over de landbouw ging. Overigens was er terzelfder tijd in Moskou een zeer suggestieve landbouwtentoonstelling, ter grootte van een kleine stad, met zeer kostbare paviljoens, grote fonteinen, e.d. In de paviljoens was de prestatie van de boeren te volgen, met namen en portret er bij, ook van hun vader.

Verder was er heel veel nieuws op het gebied van de plantenveredeling, kruipende appelbomen voor koude gebieden, waarmede men bezig is te experimenteren. Ook maakten de Russen zich erg druk met de studie van overjarige tarwes, die tegen vorst bestand zijn. Het is namelijk de bedoeling en men is er ook mee doende, de tarwegrens op te trekken naar Noordelijker gebieden. In de landbouw worden enorme machines gebruikt en zelfs vliegtuigen. De percelen land zijn in doorsnee 200 ha. groot. Daardoor kan de bemesting per vliegtuig plaatsvinden, als het gewas heel hoog staat. Ook had spreker contact gehad met o.a. Professor JAKOESKIN (phonetisch) die 80 jaar is, doch nog druk met onderzoekingen op het gebied van de landbouw bezig is. Deze geleerde heeft in Rusland op dit gebied grote bekendheid.

Volgens spreker was in Wageningen nu juist een kist met veredelingsproducten uit Rusland aangekomen, welke echter nog niet geopend was, zodat men nog niet weet, wat er in zit. Voor de rest had spreker gemerkt, dat men in Rusland volledig op de hoogte is van hetgeen in Nederland op landbouwgebied gebeurt. Men is in Rusland thans o.a. bezig met suikerbietrasen, welke uit Nederland komen.

Naar aanleiding van deze ontwikkeling in Rusland had men schertsend tegen spreker gezegd: "Het Westen is wel geïsoleerd". Men was er volgens spreker daar dus wel al mee bezig en vaak reeds verder dan hier. Spreker had een kolchos bezocht in Kiev. Het weer was juist verschrikkelijk slecht; het regende hard, de wegen waren slecht, zodat men nu niet bepaald kon zeggen, dat men van Russische zijde een model bedrijf had uitgezocht, om te laten zien. Spreker was met bloemen ontvangen, wat trouwens ook al op andere plaatsen was geschied. De kolchos bij Kiev had een eigen zagerij, smederij, waterleiding, electrisch licht en voorzover men had kunnen constateren, radiodistributie.

Het bestuur van een kolchos wordt gekozen in een ledenvergadering van de kolchosboeren en die vergadering heeft een grote macht.

Cultureel is het peil ongeveer gelijk aan dat van de Brabantse en Saksische boeren in Nederland. Het welvaartspeil zal binnen enkele jaren zeker dat van een gemiddelde Nederlandse boer halen. De sfeer onder de bevolking van zo'n kolchos is goed.

Nu kunnen wij, aldus spreker, wel zeggen, dat zo'n organisatie doordrijverij is van de communisten, maar voor de collectivisatie was het veel slechter. Hier en in andere landen, waar men nog niet aan collectivisatie toe is, heerst volgens spreker nog steeds een noodtoestand in de landbouw en dat komt naar zijn mening, omdat de bedrijven allemaal te klein zijn.

In Rusland is naar sprekers mening het hele landbouwsysteem geslaagd, want hiermede heeft men de particuliere kool en de socialistische geit gespaard, d.w.z. een deels behoud van eigen klein bedrijf en anderdeels meewerken op de kolchos. De voedings-toestand van de bevolking is uitstekend. Wel had spreker af en toe hier en daar eens een queue voor een melk- of groentenwinkel zien staan. Ook de kleding en het schoeisel was goed.

Het kwam er bij deze spreker in feite op neer, dat alles prachtig en prima was, wat hij had gezien.

Vervolgens kwam de laatste spreker aan het woord. Deze heeft het voordeel, dat hij bepaald geestig is en daarmede meestal de lachers op zijn hand heeft. Uiteindelijk ook een manier om het publiek mee te krijgen !

In de eerste plaats had hij een originele oplossing voor zijn "verslag" gevonden. Hij had namelijk in het geheel geen verslag gemaakt, doch thuisgekomen, een verslag gevonden in een Haags blad, getiteld "Reisindrukken of reisbrieven 5 dagen Moskou" van een journalist, die ook in Moskou was geweest en wel ongeveer in dezelfde tijd als spreker en zijn gezelschap.

Spreker had hiervan 2 artikelen uitgeknipt, waarvan hij eerst de koppen ging oplezen. (Nu was die journalist een hevige anti-communist die dan ook niets goeds had gezien en dat was werkelijk te zot !).

De eerste kpp was bijv.: "Moskou, een stad in verval", daaronder "Vreemde gebeurtenissen in Moskou" en verder "Russische democratie onder papier bedolven".

Spreker kon alles op een "gezellige" manier tegenspreken. Hij zeide, niet alles in Moskou moei te hebben gevonden, ook niet alle gebouwen fraai te hebben gevonden, doch van een stad in verval was zeker geen sprake. Hierbij haalde spreker een zin van bedoelde journalist aan, handelende over de Byzantijnse kerk in Moskou, een oud bouwwerk dat slechts historische waarde heeft en zeker met politiek niets uitstaande, doch door die journalist was vergeleken met een "Gouden roomhoorn" en een "Slakkenhuis met bulten", wat vanzelfsprekend zeer overdreven is.

Ook had die journalist opvallend weinig aantrekkelijke meisjes in Rusland gezien, doch spreker merkte fijntjes op, dat hij er toch wel "een paar" had gezien. Die journalist had voor de winkels ook verschrikkelijke rijen mensen zien staan. Spreker zeide die rijen ook te hebben gezien en eens was gaan informeren. En toen bleek, dat de appelenoogst toevallig slecht was en dat in die bepaalde winkels toevallig appels verkrijgbaar waren, dus veroorzaakte deze gebeurtenis een rij. En bij een andere winkel, waar een rij stond, bleek, dat er gratis bloemen werden uitgereikt uit de Leningraadse organgerie.

Die journalist had o.a. ook geschreven medelijden te hebben met de Moscovieten, omdat zij van die lange werktijden zouden hebben.

In het hotel waar het gezelschap logeerde, was spreker ook, naar hij zeide, opgevallen, dat er een vrouwelijke liftbediende

was, die hij eigenlijk de hele dag zag, 's morgens, 's middags en 's avonds. Hierover verbaasd, was spreker gaan informeren. En toen vernam hij, dat die vrouw een dienstperiode had van 24 uur achtereen, doch dan 2 x 24 uren vrij had. In werktijd kwam het dus in 3 dagen overeen met 3 x 8 uur. Spreker beweerde te vermoeden, dat het hier mogelijk een weduwe betrof, gepensionneerd, met kinderen. En dan vond spreker het in zo'n geval beter, 24 uur weg te zijn en dan 2 dagen vrij en bij de kinderen dan zoals hier, iedere dag weg. Die journalist had verder geconstateerd, dat de Russische chauffeurs veel toeteren en dat het verkeer er erg onveilig was. Overigens was alles erg ongeregeld en waren de tolken zeer slecht. Sprekers commentaar was, dat het eigenlijk allemaal onzin van die journalist was. Hun gezelschap had steeds zeer goede tolken gehad, o.a. een dame voor de Nederlanders, die zeer behoorlijk Nederlands sprak. Wat organisatie betreft, hierop had spreker niet zoveel kijk, doch in improviseren zijn de Russen z.i. sterk. Die journalist had voorts gezegd, dat "zij niet gevolgd waren althans niet openlijk" en het commentaar van spreker was (spottend): "Wij zijn ook niet gevolgd, althans niet openlijk, want wij hebben er niets van gemerkt".

Wat de "vreemde gebeurtenissen in Moskou" betreft aangaande het zoekraken van een paspoort en een koffer, welke voorwerpen later weer verschenen waren, dit kon spreker rustig toegeven. Doch deze gebeurtenis is naar twee kanten uitlegbaar volgens spreker. Hetzelfde was spreker eveneens overkomen. Bij aankomst op het vliegveld was het zó razend druk, dat men niet zo gauw bij zijn koffer kon komen, Doch na een uurtje was spreker's koffer "plotseling" verschenen.

Volgens die journalist werd ook overal je paspoort gevraagd. Dit had spreker niet meegemaakt, alleen in Moskou en in Tiflis, doch voor de rest was er practisch niet naar gevraagd. Ook waren spreker's koffers niet gecontroleerd.

Hierna kwam er een pauze en gelegenheid tot het stellen van vragen. Er was verzocht, de vragen schriftelijk in te dienen, doch er werden ook een paar mondelinge vragen gesteld.

Er was een vraag over het koren; wat dat voor een soort koren was, waar de Russen mee bezig zijn.

Antwoord: Dit wordt hier graadkeren genoemd. Men wil hier proberen het zover te krijgen, dat het winterhard wordt voor verlegging van het gebied naar koudere zônes. Overigens is hierover nog niet veel te vertellen, want het bevindt zich nog in het onderzoekingsstadium.

Een andere vraag was: Wat is het hoofdwerk van de kolchosboer, het kolchoswerk of zijn eigen tuin.

Antwoord: Begrepen, dat men als boer een minimum hoeveelheid arbeid moet leveren om loon te kunnen krijgen. Voldoet de boer niet aan zijn verplichting, dan volgt uitsluiting uit de kolchos en een straf bepaald door de ledenvergadering. Heeft de boer aan de minimumeisen voldaan, dan kan hij verder op zijn eigen tuin werken. De gezinsleden verdelen die arbeid onderling. Ik heb de indruk gekregen, dat het kolchoswerk voor de boer geldt tot zijn 60e jaar en dat hij daarna vrij is van de verplichte arbeid. Het loon op de kolchos geldt dus naar prestatie.

Een der aanwezige dames maakte hier nog de opmerking, ook wel eens op de Krim te zijn geweest en daar kolchozen te hebben bekeken. Zij had de indruk gekregen, dat op sommige kolchozen

het werk daarop hoofdzaak was. Doch dit wilde niet zeggen, dat alle kinderen hieraan ook meesten meehelpen, want die boeren hadden ook veel studerende kinderen en die behoeften dan in het geheel niet te werken.

Een andere toehoorder zei: Ik heb in de "Groene" gelezen, dat de bevløeiingswerken tot gevolg zullen hebben, dat de Kaspische Zee zal opdrogen.

Antwoord: Op dat gebied niet thuis ^{te zijn} en kan er daarom ook niet veel van zeggen, doch houdt er rekening mede, dat de schrijver van het bewuste artikel Amerikaan is, die het graag zou willen. Theoretisch is zo iets ook niet uitgesloten, doch uiteindelijk is de werking van de zon voor mogelijke opdroging belangrijker dan gebruik voor bevløeiingswerken.

Opmerking van weer een andere toehoorder: Zij had geconstateerd, dat het planten, o.a. van aardappelen, niet in rijen geschied, doch in vierkanten, zogenaamde kwadraatmestmethoden.

Antwoord: Een te ingewikkelde geschiedenis, om op in te gaan en zou te ver voeren. Dit hield verband met de bodemgesteldheid, met de bevløeiing, tijden van droogte en op sommige delen het tegengaan van ziekten.

Vraag: Is de verhouding in Rusland tussen stedelingen en boeren beter dan hier.

Antwoord: Die was daar inderdaad veel beter; het maakt in Rusland weinig verschil, of men boer of stedeling is. Het verschil valt helemaal niet op.

Er is in Rusland ook wel een grote trek merkbaar van het land naar de stad en mogelijk werd daarom die grote landbouwtentoonstelling wel gehouden, teneinde de landbouw in het middelpunt van de belangstelling te houden. Dit kette althans miljoenen en de Russen waren ook niet zo gek, dat zij dat voor niets deden.

Tussen boeren en stedelingen is uiterlijk geen verschil. Vroeger ging de boer in lompen en lappen gekleed, doch zijn kleding is tegenwoordig zeer behoorlijk. Doch zelfs in een luxe omgeving of inrichting zie t de bevolking er gewoon gekleed uit. Hoogstens in de nabijheid van de zee wordt misschien wat meer gebruik van lippenstift en roodgelakte nagels gezien, doch dan zijn de mensen waarschijnlijk met vakantie en daardoor komt het verschil dan misschien wat meer tot uiting dan in de omgeving, waarin de mensen werken. Een normaal gezin kan men stellen op man, vrouw en drie kinderen.

Vraag (n.a.v. het aanbieden van bloemen door meisjes met geborduurde kleding): Is borduurwerk in Rusland een luxe, of waren zij dusdanig gekleed, omdat de Overheid deze vrouwen had gestimuleerd en gesteund, zich op die wijze te kleden?
Antwoord: Hier moet men niets achter zoeken. Borduren is een normale, vanzelfsprekende volkskunst. De Russen borduren geheel voor hun plezier.

Hierbij kwam dan ook nog een vraag over de positie van de vrouw in Rusland en de opmerking over die vrouw aan de lift, waaraan werd toegevoegd, dat spreker deze zaken heel gemakkelijk kon vragen, omdat hij in Rusland geboren is en er tot zijn lle jaar heeft gewoond, thans nog vloeiend Russisch spreekt en dus geen tolk nodig had gehad.

Een schriftelijke vraag: Met veel interesse geluisterd naar de uiteenzetting en het is prachtig, dat het in Rusland allemaal zo schitterend is, doch 4 jaar geleden in Polen geweest en toen was het daar verschrikkelijk slecht. Waarom is dat zo?

Antwoord: Daar kunnen wij niet over oordelen, wij hebben Polen niet gezien en zijn er slechts over heengevlogen. Rusland en Polen waren natuurlijk ook niet met elkaar te vergelijken! Polen heeft veel door de oorlog geleden en in vergelijking met 4 jaar geleden moet men niet de ontwikkelingslijn uit het oog verliezen. Voorts moet men er rekening mee houden, dat Polen geen bezet gebied is, maar een zelfstandige staat.

Op datzelfde briefje nog de vraag: Waarom moet in Rusland alles zo "getoond" worden en kan men niet "vrij" rondkijken. Is een beetje geheimzinnig. In Nederland zijn wij toch ook niet bang voor spionage? (grote hilariteit).

Antwoord: Er is maar één antwoord. Ons is niets getoond, want wij hadden een verlanglijstje ingediend.

Vraag: Hoe is het met Johnson? (Deken Canterbury). Antwoord (onder gelach): Bij mijn weten zit Johnson nog steeds in Canterbury.

Vraag: Hoe staat het in Rusland eigenlijk met de kerk.

Antwoord: Na heel veel moeilijkheden hebben wij een kerk bezocht. In het hotel kon niemand van het personeel met enige mogelijkheid zeggen, waar een kerk was.

Onderweg had men ook nog verschillende mensen naar een kerk gevraagd, doch niemand wist er een. Tenslotte stonden zij plotseling met hun rug tegen een kerk. Er zijn in Moskou volgens spreker, maar zeer weinig kerken. Het gezelschap was in die kerk geweest en er was juist een dienst aan de gang. De kerkgangers waren voornamelijk oudere vrouwen, vrijwel geen mannen of jongeren.

Voorts was het gezelschap nog in de Leninbibliotheek geweest en hier was een stand met anti-godsdienstige propaganda.

Vraag over de vrijheid in Rusland en het antwoord:

De kennis van de literatuur in Rusland is geweldig groot, veel groter dan in de Westelijke wereld. Men had hierover de tolken uitgevraagd. Men weet in Rusland blijkbaar zeer veel over de Nederlandse literatuur. Bij de vrouwelijke tolk bijvoorbeeld was de kennis hierover verbazingwekkend groot, tot aan Vestdijk en Couperus toe. De Franse tolken wisten bijvoorbeeld weer zeer veel van de Franse literatuur af. Op de Universiteiten beoefent men intensief de buitenlandse literatuur. Bij het onderwijs krijgen de studenten de eerste 4 jaar schoolboeken toegewezen, doch vanaf het 5e schooljaar wordt dat vrijer en kunnen zij zelf kiezen. De kranten gaan alle in één richting. Buitenlandse bladen had men niet gezien. Een ander bewijs van de vrijheid is de boekdrukkunsttentoonstelling.

Dostojewski is momenteel minder geëerd. Zijn werk was wel op de tentoonstelling aanwezig, doch er was geen foto van hem bij. Van Trotski had men niets gezien.

Vraag over de lonen en het antwoord:

Er bestaat op de kolchos een vast minimum loon en een hoog maximum.

Voor een gezin van 3 werkende personen is het inkomen onge-

veer 100.000 roebel per jaar. Daarvan kunnen zij echter geen huizen kopen, geen aandelen en ook geen aankopen doen door middel waarvan men anderen zou kunnen exploiteren. Doch b.v. wel een auto. "Wij" hebben praktisch geen armoedige mensen gezien.
